

“ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ,,

Ο ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ, ΟΡΕΙ ΑΘΩ.

ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΥΤΗΣ ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

Εἰς τὰς 14 Ἰουλίου συνεπληρώθησαν ἑκατὸν τεσσαράκοντα δύο ἔτη, ἀπὸ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὁσίας μνήμης μεγάλου Μοναχοῦ καὶ Διδασκάλου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου.

Πληροφορίας περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας του, μᾶς παρέχουν Ὀνούφριος ὁ Ἰβηρίτης καὶ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος.

Ἐπῆρξε φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ Ἀγίου Μακαρίου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ καὶ τοῦ Ἱερομονάχου Ἀγαπίου τοῦ Πελοποννησίου.

Τὸ ὄνομά του συνεδέθη ἀρρήκτως μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ μὲ τὴν καθόλου Ὁρθοδοξίαν, ἀπὸ τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος.

Πνέων ἐνθέου Πατερικοῦ ζήλου, κατῆλθεν κατ' ἐπανάληψιν εἰς ἀγῶνας Δογματικούς καὶ εἶχε καταστῆ ὁ φόβος τῶν κακοδόξων. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν μικροσκοπικὸν αὐτὸν γίγαντα μὲ τὴν σκελετώδη μορφή, τὴν καταπληκτικὴ μνήμη καὶ τὴν ἀπίθανη πολυμάθεια.

Καὶ μόνον ὁ ἀπειλητικὸς κραδασμὸς τῆς συντρόφου τοῦ γήρους του, ἀσκητικῆς βακτηρίας, ἤρκει νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν τοὺς παντοειδεῖς κύνας.

Τὰ συγγράμματά του, πολλάκις ἀνατυπωθέντα, ἀπέβησαν ἡ στάθμη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας καὶ ἡ μοναδικὴ τροφὴ τοῦ πνεύματος τῶν Μοναχῶν καὶ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, παραμένοντα ἀπὸ τὸν χρόνον ἄφθαρτα καὶ αἰδέσιμα τοῖς πιστοῖς. Τὸ καθαρὸν πνεῦμα του, ὅπερ διήκει εἰς αὐτά, ἡ βαθεῖα παρατηρητικότης, ἡ λεπτοτάτη ἀνάλυσις, ἡ ποίησις, ἡ πνευμα-

τική γλυκύτης και εὐωδία των, ἡ ἀπαράμιλλος σχολαστικότης, ἡ ὀρθοφροσύνη και ἡ διαύγεια των, τὰ καθιστοῦν ἀείποτε δροσώδη, ἐράσματα και ἀδιάφθορα.

Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὑπῆρξεν ἄνθρωπος ἅγιος και κατ' ἐξοχήν φιλόσοφος ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ ὅπου ἤγγισεν ὁ κάλαμός του, κατέλιπεν ἀνεξίτηλα ἴχνη τῆς μεγάλης και φωτεινῆς του προσωπικότητος.

Ἄλλ' ὁ Νικόδημος, δὲν εἶναι προσωπικότης μόνον κατὰ τὴν σημερινὴν ἀντίληψιν. Ἦτο ἱερός μυσταγωγὸς τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Βαθὺς και καθαρὸς τὴν καρδίαν. με σπανίαν διανοητικὴν χρηστότητα και με ἀπάθειαν εἰς τὴν ψυχὴν, ἐλειτούργει ὡς ἱερεὺς εἰς τὰ Ἁγία τῶν Ἁγίων τῆς πίστεως και τῆς ἀγάπης.

Δὲν εἶχε παροδικὰς ἐξάρσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας νὰ μεταπίπτῃ εἰς ἀνουσίας κενότητος και ἀνελικρινείας. Τὰ συγγράμματά του, ὡς ποιὸν και ποσόν, μαρτυροῦν ἓνα ἀδιάκοπο βίωμα ὑψίστης πνευματικότητος. Ὡς ἱεροφάντης, ὕφαινε πάντοτε με τὸν λεπτότατο και τόσοσπᾶνιον ἴστον τῆς ἀγάπης, ποὺ κατέστη ἀναπόσπαστο στοιχεῖο εἰς τὴν μεγάλη του ψυχὴ.

Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, πρὶν ἀρχίσῃ νὰ στηλογραφῇ περὶ θείων και ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἠγωνίσθη νὰ μετεωρίσῃ τῆς ψυχῆς τὸ ὄμμα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ θείου.

Πρῶτον ἠσκήθη ὑπερανθρώπως διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὸ χεῖρον εἰς τὸ κρεῖττον, και ὕστερον ἀνέλαβεν ἔργον εὐαγγελιστοῦ και διδασκάλου.

Ἐὰν τὸ ἔργον του, τὸ τόσοσπιβλητικόν, δὲν ἠδύρνετο και δὲν κατέκτα σημαντικὴν θέσιν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων και τῶν θαυμαστῶν του, σήμερον τὸ ὄνομα τοῦ Νικοδήμου, θὰ ἐπροφέρετο ὡς ὄνομα Ὁσίου και συγγραφέως. Ἄλλ' ἤδη ὁ Ὁσιος κατεκαλήφθη ὑπὸ τῆς ἀχανοῦς σκιᾶς τοῦ συγγραφέως. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ θὰ γνωρίσῃ τὸν συγγραφέα εἰς τὸ βάθος του, κατὰ λογικὴν ἀνάγκην θὰ τὸν ὁμολογήσῃ και Ὁσιον.

Μήπως δὲν εἶναι Ὁσιος ὁ Νικόδημος; Ἄς ἀφίσωμεν τὰ ἱστορούμενα περὶ τοῦ ἀσκητικοῦ του βίου, τὰ ἀξιοπιστότατα, και τὰ θρυλούμενα και τὴν παράδοσιν ἀκόμη Ἐὰν δὲν εἶναι Ὁσιος Νικόδημος, ποῦ θὰ τοποθετήσωμεν τὰ πολυπληθῆ ἱερώτατα συγγράμματά του, τὰ ἀποπνέοντα χάριτος λεπτοτάτην εὐωδίαν; Ἐὰν δὲν ἦτο Ὁσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, πῶς θὰ ἤμπο-

ροῦσε νὰ συνθέσῃ τὸ ἄσμα ἐκεῖνο τῶν ἁσμάτων τοῦ Ἀσκητισμοῦ, μόνον ἀπὸ μνήμης, εἰς τὸ κατάξηρον νησιδίον τῆς Σκοροπούλας, ὁ ἅγιος αὐτὸς καὶ βαθυστόχαστος, ὁ ὄραματιστὴς καὶ μέγας Ἐρημίτης, τὸ «Συμβουλευτικόν» του ;

Ποῖος ἔγραψεν ἕναν «Ἀόρατο πόλεμο», ἢ τὰ «Πνευματικὰ γυμνάσματα» ;

Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, συνεδιάσεν ἐν ἑαυτῷ τὸν ὄσιον, τὸν φιλόσοφον, τὸν μαχητὴν, τὸν διδάσκαλον, τὸν ἀπολογητὴν, τὸν ὁμολογητὴν καὶ μάρτυρα.

Ἀπεκάλυψεν ἀληθείας κινδυνευούσας εἰς τὴν αἰθάλην τῆς δουλείας τοῦ Γένους. Διεμήνευσε κανόνας ἠθικοῦ καὶ Μοναστικοῦ βίου, πὺν ἡ ἄγνοια παρεποίησε. Ὁ Νικόδημος, ὠπλισε πνευματικῶς, ἠθικῶς καὶ θρησκευτικῶς τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα τοῦ Ἑθνους. Ἐτροφοδότησε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ὑπῆρξεν ὁ κυριώτερος σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ ἐκπνεύσαντος θρησκευτικοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς μετ' ὀλίγον ἀνισταμένης ψυχῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὑπῆρξεν τῷ ὄντι μεγάλη φυσιογνωμία διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑθνους καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Ὁρθοδοξία, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Νικοδήμου, εὔρε τὸν μοναδικὸν ἀπολογητὴν, τὸν ἔξοχον καὶ σπάνιον συνήγορον. Ἡ Ἐκκλησία δέ, τὸν ὠραιοπαθῆ διακοσμητὴν τῆς, τὸν γλυκύτατον κιθαρῳδόν τῆς. Διότι ὁ Νικόδημος ἦτο καὶ ποιητὴς καὶ στιχουργὸς καὶ ῥεματογράφος μὲ φαντασίαν μεγάλῃν προικισμένος καὶ εὐαισθησίαν ἐφήβου.

Εἶναι δὲ ἀπορίας ἄξιον πῶς ἡ Ἐκκλησία, πὺν τόσον ἠγάπησε καὶ διηκόνησε ἕως θανάτου, παρίδε ἄχρι τοῦδε, τὸν πολυτελεῆ τοῦτον ἀδάμαντά τῆς καὶ δὲν τὸν ἐτοποθέτησε εἰς τὴν προμετωπίδα τῆς, μεταξὺ τῶν μεγάλων ἡρώων, τῶν πιστοτέρων θεραπόντων τῆς, τῶν εὐγενεστέρων τῆς τέκνων, τῶν ἀφοσιωμένων τῆς ἔραστῶν ;

Καὶ εἶναι περισσότερον θλιβερὸν διὰ τοὺς Ἁγιορείτας τῶν τελευταίων γενεῶν πύ, ἐνῶ καταπαύουν εἰς τὴν πνευματικὴν ὄσιν τοῦ Νικοδήμου, ἐνῶ τὸν ἀποκαλοῦν ἱερὸν καὶ τὸν εὐλαβοῦνται ὡς ἅγιον, δὲν ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ τοῦ ἀποδώσῃ ὀφειλομένην τιμὴν, νὰ κινήθῃ διὰ τὴν καθιέρωσίν του. Καὶ ὁμοῦς ὁ Νικόδημος ἠναλώθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο «ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαί-

νων». Δὲν διηκόνησε τὴν ἀλήθειαν κατὰ συμβατικὸν τρόπον. Ἦράσθη τὸ κάλλος τῆς καί, κατὰ Σολομῶντα, ἐνέτυχε τῷ Κυρίῳ δι' αὐτήν.

Καὶ ἡ σοφία τοῦ ἐδόθη πλουσίως καὶ ἀκτινοβόλησεν.

Διὰ τὸν Νικόδημον τὸν Ἀγιορείτην, ὁ λίθος τῆς Θεολογίας, ἐφ' οὗ ἐκλεκτὰ πνεύματα προσέκρουσαν—καὶ ἐτι προσκρούωσιν—ὑπῆρξεν ἡ στερεῶ βάσις, ἐφ' ἧς ἐρείσας τοὺς πόδας του, εἶδεν τὸν Θεὸν «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» καὶ ἤκουσε ἄρρητα καὶ ῥητὰ ῥήματα. Ἀλλὰ πῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, τὸ ὅτι κατώρθωσε μία ἀπέραντος γνῶσις, οἷα τοῦ Νικοδήμου, νὰ διαμείνη χωρὶς κηλίδα κακοδοξίας; Χωρὶς μικράν τινα παρέκκλησιν; Καὶ τοῦτο, εἰς τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα συγγράμματα!!!

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὀλίγους ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ Ὁσίους καὶ ἐν ταυτῷ πολυγράφους συγγραφεῖς. Διότι ὁ ὀσιακὸς βίος εἶναι κυρίως πρακτικὸς καὶ εἴτε ὁ συγγραφεὺς θὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ τοῦ Ὁσίου, εἴτε ὁ Ὁσιος θὰ καταποθῇ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Ὁ Νικόδημος ὅμως ἐκρατήθη ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς αὐστηροῦς του ἀσκητικότητος, χωρὶς αἱ ἰλιγγιώδεις γνωσιολογικαὶ του πτήσεις νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν θεμελιώδη πρακτικὴν τοῦ Μοναχισμοῦ ζωὴν. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης καταπλήττει.

Ὁ Νικόδημος, δὲν ἦτο ἀπλῶς ὑπομνηματιστής, ὡς ὑπέτέθη, οὔτε ἐρμηνευτὴς μόνον τῶν Πατέρων. Ὅ,τι ἠννόει ὡς μέγα καὶ ἐπωφελές, ἐφρόντιζε νὰ τὸ κατοχυρώσῃ μὲ τὸ κῦρος τῆς ἀγιότητος τῶν Πατέρων, οὓς ἐπεκαλεῖτο πρὸς πίστωσιν. Ὁ Νικόδημος εἶχεν ἴδιον βαλάντιον. Ἦτο μέγας θεολόγος, ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν τοῦ ὅρου ἐκδοχὴν καὶ κατέλειπεν ἔργον τεράστιον, προσωπικόν, ἐνιαῖον ὑπεύθυνον. Ἐμυήθη εἰς τὰ ἀπόρρητα καὶ πλέον δυσνόητα τῆς θεολογίας μυστήρια καὶ ἐνεφανίσθη ὡς ἀπολογητὴς ἀρτίως συγκεκροτημένος.

Δὲν ὑπῆρξεν ἀπορία, πού οἱ Πατέρες ἄφισαν εἰς τὰ ὑψηλὰ συγγράμματά των, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ Νικόδημος νὰ μὴν δίδει μίαν ἐρμηνεῖαν ἀληθῆ, μίαν ὀρθὴν λύσιν.

Τὸ ὄνομά του περιεβλήθη μὲ θρῦλον διὰ τὴν ἀσκητικὴν του ζωὴν. Ὁ ἀσκητισμὸς τοῦ Νικοδήμου, ἡ βαθεῖα του ταπεινώσεως, ἡ μεγάλη ἀγάπη του εἰς ἀδελφούς του καὶ τὸν Θεόν, ἀναπνέουσαν ἀπὸ τὰς εἰλικρινεῖς σελίδας τῶν βιβλίων του ζωηρῶς.

Ὁ Νικόδημος δὲν ἔγραφεν ἀπλῶς· οὔτε τοῦ ἔφθανε ἡ ἴκα-

νοποίησις ἐκ τῆς πίστεως τῶν ἀληθειῶν πὸν ἔγραφε. Τὸ κίνητρον ὄλου τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου, ὑπῆρξεν ὁ ὑπέρτατος νόμος τῆς ζωῆς τῆς ψυχῆς: ἡ Ἁγάπη. Ὁ Νικόδημος ἠγάπα περιπαθῶς, διὸ καὶ ἔγραφε γλαφυρῶς. Δὲν ἔδιδε ξηρὰς συνταγὰς. Τὰ τρέμοντα ὀστεῶδη χέρια του, παρεσκεύαζαν τὰ φάρμακα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν συνανθρώπων του καὶ ἡ μεγάλη του καὶ καθαρὰ καρδιά ἐφλέγετο εἰς τὴν κάμινον τῆς προσευχῆς, διὰ νὰ γίνουιν λυσιτελῆ.

Ὁ Νικόδημος ἔζησεν, ἠθλησε νομίμως, ἐφωτίσθη, ἠγάπησε καὶ ἔγραψε. Ὡς κοπιῶν γεωργός, εἰς τὸ νοητὸν τοῦ Κυρίου γεῶριον, ἐγεύετο αὐτὸς πρῶτος τὸν καλλίκαρπον τῆς χάριτος καί, ἀλλοιωμένος ἀπὸ τὴν θείαν ἐνέργειαν, τὴν μετέδιδε ἱεροπρεπῶς καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς του, διότι ὁ Νικόδημος πρὸ παντὸς ἠγάπα, ἠγάπα ὡς Ὁσιος.

Ὁ Νικόδημος ὡς λειτουργὸς τῆς ἀληθείας, ἔπρεπε νὰ μισηθῆ. Καὶ ἐμισήθη ὑπὸ πολλῶν συγχρόνων του. Οὐδὲν τὸ ἄπορον. «Ὁπου ἀνακύπτει ἡ ἀλήθεια ἐκεῖ μάχεται ἡ πλάνη». Ἄλλ' ἀτυχῶς, ἡ μνήμη τοῦ ὀσιωτάτου Νικοδήμου, ἐνοχλῆται καὶ σήμερον ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνους μικρότητας. Οὐκ οἶδα πόθεν ἀρρῦονται τινὲς τὰς ἱστορικὰς πηγὰς, καὶ προσάπτουν, εἰς τὸν ἀνώτερον κακίας Νικόδημον, μομφήν, ὅτι ἐδούλευε τοῖς ἀνθρωπίνους πάθεσιν. Ἡμεῖς λυπούμεθα σφόδρα διὰ τοὺς κατηγοροῦντων. Ὁ ἀνεξίκακος καὶ πρᾶος ἱερός Νικόδημος, ἄς τοὺς συγχωρήσῃ ὅπως καὶ τοὺς συγχρόνους του. Τὴν συνηγορίαν τὴν θεωροῦμεν περιττήν. Αἱ κατηγορίαι πίπτουν ἀφ' ἐαυτὰς.

Ἡ κάρα τοῦ Νικοδήμου φυλάσσεται εὐλαβῶς ἐντὸς ἀπερίτου ξυλίνης θήκης, ἀποπνέουσα εὐωδίαν καὶ παρουσιάζουσα τὰ σύμβολα τῆς ἀγιότητος. Εἰς τὴν μετώπην της ἀναγράφεται: «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν», κατ' ἐπιθυμίαν του γραφείσης τῆς ἐπιγραφῆς. Τίς οἶδε τι ἄλλο νὰ προσδοσῶ ὁ μέγας Νικόδημος!!!

Ἡμεῖς προσεπαθήσαμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἐκ καθήκοντος ἓνα μέγαν Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Μοναχισμοῦ ὑπέροχον Διδάσκαλον ὡς στοργικόν, ὅσον καὶ ἀσθενὲς μνημόσυνον. Διότι ὁ Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, ὡς σκύμος καὶ ὡς λέων τὴν 14ην Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1899 εἰς ἡλικίαν 60 ἐτῶν.

Ἀλλὰ τίς ἐγερεῖ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τάφου τῆς ἀγνώμονος σιγῆς;

ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

1 - 8 - 51

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΓΙΩ, ΟΡΕΙ ΑΘΩ, ΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

‘Ο Οικουμενικός Πατριάρχης — ‘Ο αὐτοκράτωρ ‘Αλέξιος
Α’ ὁ Κομνηνός — ‘Ελευθερία ‘Αγ. ‘Ορους — ἀνωμαλίας.

Εἶναι ἄξιον προσοχῆς ὅτι ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης δὲν ἀνεμίχθη εἰς τὸ ‘Αγιον ‘Ορος μέχρι τῆς βασιλείας ‘Αλεξίου Α’ τοῦ Κομνηνοῦ. Βλέπομεν εἰς τὰ μνημονευθέντα χρυσόβουλλα καὶ ἰδίως τὰ δύο τυπικά ὅτι, καῖτοι καθ’ ὄν χρόνον ἐξεδόθησαν ταῦτα ἐπατριάρχενον ὁ ἱερός Φώτιος, ὁ Νικόλαος Α’ ὁ μυστικός, ὁ Βασίλειος Α’ ὁ Σκαμανδρινός καὶ Μιχαὴλ Α’ ὁ Κηρουλάριος, ἐν τούτοις οὐδόλως ἀνεμίχθησαν εἰς τὰς σοβαρὰς τότε μεγάλας βασιλικὰς ἐνεργείας. Ἐκ τούτου φανεροῦται ὅτι τὸ ‘Αγιον ‘Ορος ἐξ ἀρχῆς ὑπήχθη ἀπ’ εὐθείας «ὑπὸ τὴν βασιλικὴν θεῖαν ἐπισκοπὴν καὶ ἐπίβλεψιν».

Ἡ ἐλευθερία τὴν ὁποίαν ἐχορήγησεν ὁ Βασίλειος Α’ ὁ Μακεδὼν (885) ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ‘Ορους. Πνευματικὴ δὲ ἀρχὴ τοῦ ‘Ορους ἐθεωρήθη ἕκτοτε ὁ Πρῶτος καὶ ἡ Σύναξις, ἀνώτατος δὲ πολιτικός καὶ πνευματικός ἀρχων ὁ αὐτοκράτωρ, διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι οἱ πρὸς σύνταξιν τῶν τυπικῶν αὐτοκρατορικοὶ ἀπεσταλμένοι Εὐθύμιος ὁ Στουδίτης καὶ Κοσμάς ὁ Τζιντζιλούκης «οὐδὲν μετ’ ἐπιβολῆς καὶ ἐξουσίας εἰσηγήθησαν, ἀλλὰ μὲ τὴν γνώμην καὶ κρίσιν καὶ συγκατάθεσιν καὶ σύμπραξιν τῶν ‘Αγιορειτῶν» συνέταξαν τὰς νομοθεσίας, τὸ δὲ ἐπικυρωτικὸν χρυσόβουλλον τοῦ Β’ τυπικοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ μονομάχου, βλέπομεν ὅτι ἤρμοζεν εἰς στόμα μάλλον ἐκκλησιαστικοῦ ἢ πολιτικοῦ ἀρχοντος. Ὁ ‘Αγ. Ἀθανάσιος ἰδρῦσας τὴν Λαύραν ἐφρόντισε νὰ λάβῃ χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκά δι’ οὗ ἐκηρύσσετο «ἐλευθέρα καὶ αὐτοδέσποτος» ἡ Μονὴ αὕτη.

Αὐτὸς οὗτος ὁ Ἅγιος λέγει ὅτι καθ' ὑπαγόρευσίν του ἐγράφη εἰς τὸ χρυσόβουλλον τοῦ βασιλέως, ὁ ἠγούμενος τῆς Λαύρας νὰ ἐκλέγηται ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος «διὰ τὸ μὴ τὴν Λαύραν ὑπό τινος ἑτέρου προσώπου ὑποπεσεῖν μήτε Πατριάρχου..... μήτε ἄλλου τινὸς προσώπου παραδυναστεύοντος.....ἀλλ' εἶναι αὐτὴν αὐτοδέσποτον καὶ αὐτεξούσιον». Τὸ παραδειγμα τοῦτο τῆς Λαύρας ἀσφαλῶς ἠκολούθησαν καὶ αἱ ἄλλαι μοναὶ ἀφοῦ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ΙΕ' ἀκόμη αἰῶνα Μανουὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐκύρωσε τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτοδεσποτείαν τῆς Μονῆς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πιστοποιῶν ὅτι ἐξ ἀρχῆς αὕτη διετελεῖ «ὑπὸ τὴν βασιλικὴν θείαν ἐπισκοπὴν καὶ ἐπίβλεψιν».

Ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐλευθερίαν φαίνεται ὅτι οἱ Ἅγιοι ἀπήλθον ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀσυνδοσίας κατὰ τὰ κρατοῦντα ἐν τῷ Βυζαντίῳ.

Ἐπὲρ τούτων τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνὸς ἀπέλυσε τὸ ἐξῆς ἐπικυρωτικὸν πιττάκιον :

«Θεσπίζομεν οὖν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι ἐλεύθερον, καὶ μηδεμίαν φορολογίαν ἢ ἐπήρειαν τινὰ ἔχειν τοὺς ἐν αὐτῷ μοναχοὺς ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· μνημονεύειν δὲ τῶν βασιλέων καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου ἀπερισπάστως εὐχέσθαι· τοὺς δὲ τῶν ἐπαρχιῶν ἄρχοντας καὶ τοὺς πλησιοχώρους μηδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν εἰς τὸ Ὄρος. Ἄλλ' οὐδὲ ἐπίσκοπον ἐθέσπισαν οὔτε μὴν θεσπίζομεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, διὰ τὰ καὶ τὰ καὶ τὰς προλήψεις τὰς λεγομένας κατὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ διὰ τὸ μὴ δεσμεύειν τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐντολὰς διδόναι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ ἐπιτιμᾶν αὐτούς, ἀλλὰ μίαν κεφαλὴν καὶ μίαν δεσποτείαν τὸν πρῶτον ἐχειροτόνησαν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνοι· οἱ δὲ καταφρονοῦντες αὐτοῦ ἔστωσαν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἀγανάκτησιν».

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ἔγραψεν εἰς τὸν Πατριάρχην ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὸ ἐξῆς πιττάκιον :

«Λύσις τοῦ ἀειμνήστου ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου ἐπὶ ὑπομνήσει τοῦ πρώτου κυρ Γαβριὴλ γενομένη».
«Ἀναγκαῖόν ἐστιν ἵνα ἡ ἐλευθερία τοῦ Ὄρους φυλαχθῆ

καὶ μηδέποτε ὑπὸ ἐνορίαν μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου γένηται· καὶ πάλιν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἵνα δι' ἑνὸς ἐπισκόπου αἱ χειροτονίαι τῶν ἱερέων καὶ διακόνων γίνονται· δέον οὖν ἐστὶ τὸν μάλιστα πλησιάζοντα τῷ Ὁρει, κατὰ μόνους τοὺς καιροὺς τῶν συνάξεων προσκαλούμενον παρὰ τοῦ πρώτου (μὴ μέντοι δίκαιον ἐνορίας ἐκ τούτου ἑαυτῷ περιποιεῖσθε) εἰσέρχεσθαι καὶ τελειοῦν κανονικῶς τοὺς τε ἱερεῖς καὶ διακόνους προαγομένους παρὰ τοῦ πρώτου μὴ ἔχειν ἕτερόν τι εὐλογον ἐπὶ τοῦ Ὁρους προβάλλεσθαι μόνης τῆς ἀναφορᾶς αὐτοῦ γινομένης ἐν τῷ Ὁρει. Καὶ γινέσθω τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν».

Ὁ Ἀλέξιος ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀγιορείτας καὶ τὸ ἐξῆς πιπτάκιον διὰ τοῦ ὁποίου πιστοποιεῖται ἡ σημασία τοῦ Ἀγίου Ὁρους:

«Πατέρες ἅγιοι, οἱ τὸ σεβάσμιον καὶ ἅγιον Ὁρος κατοικοῦντες, οἴδατε ὅτι καθάπερ ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ βασιλίςσα τῶν πόλεων ἐπάνω πασῶν τῶν πόλεων ἐστίν, οὕτω καὶ τὸ βασιλικώτατον καὶ θεῖον Ὁρος εἰς τὰ τῆς οἰκουμένης ὄροι ὑπάρχει· καὶ τὸ ἡμέτερον φῶς καὶ τὸ ἄλας, κατὰ τὴν Γραφήν, ὑμεῖς ἐστέ· οὕτως ἔχομεν καὶ οὕτω πιστεύομεν· καὶ οὐ μόνον ἡ βασιλεία χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλωθεν κατοικοῦντα σὺν ἡμῖν καὶ αὐτὰ ἐπισεμνύονται καὶ ἀγάλλονται μεθ' ἡμῶν διὰ τὴν κατὰ Θεὸν ἡμῶν πολιτείαν. Χαίρετε οὖν καὶ ὑπὲρ τοῦ κράτους ἡμῶν εὐχεσθε καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου. Αἱ δὲ τίμιαι καὶ ἅγιοι ὑμῶν εὐχαὶ χαρισθείησαν καὶ βοηθείησαν ἐν καιρῷ ἐξόδου ἡμῶν».

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου ἐπὶ μακρὸν ἐταράχθη τὸ Ἅγιον Ὁρος καὶ μικροῦ δεῖν νὰ ἐρημοῦτο ἕνεκα τῆς ἐξῆς αἰτίας.

Βλάχοι ποιμένες ἐκ τῶν νομαδικῶς περιφερομένων ἐπωφελοῦμενοι τῆς νέας χαλαρότητος τῶν θεσμῶν περὶ εἰσαγωγῆς ζώων εἰσῆλθον διὰ βοσκὴν εἰς τὸ Ἅγιον Ὁρος καὶ ἐγκατεστάθησαν. Ἐκ τούτου τὸ κακὸν κατέστη δεινὸν καὶ οἱ μὲν κουφότεροι καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν ὕλην προσκείμενοι εὐχαρίστως ἠνύχοντο τῆς καταστάσεως, ἀλλ' οἱ πλείστοι ἠργάζοντο διὰ παντὸς μέσου νὰ ἀναφέρουν τὸ ἱερὸν Ὁρος εἰς τὸν ἀρχικὸν αὐτοῦ προορισμόν.

Οἱ Βλάχοι οὗτοι εἰς τριακοσίας οἰκογενείας ἀριθμοῦμενοι,

ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν χρονογράφον ἰσχυρίζομενον ὅτι εἰσῆλθον σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον εἰς τὸ Ὑρος ἐξ ἀρχῆς τουλάχιστον τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου διότι οὗτος ἔγραφεν εἰς τὸν Πατριάρχην Νικόλαον ὅτι πολλάκις ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτοὺς δεκαετίαν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε δυσυπούμενος ἐκ τῶν μοναχῶν καὶ ἵνα μὴ δώσῃ ἀφορμὴν ἐπεμβάσεως εἰς τοὺς ἄρχοντας.

Οἱ Βλάχοι ὁπωσδήποτε ἐξεδιώχθησαν ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὑρους ἄγνωστον ἀκριβῶς δυνάμει ποίας διαταγῆς. Πιθανῶς συνεπεία ἐπιτιμίου τοῦ Πατριάρχου ὅπερ ὁ ἡγούμενος τῆς Λαύρας ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Πρώτου ἔφερον εἰς μέσον ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἄλλων Ἀγιορειτῶν.

Ἐπηκολούθησαν ἐξ αὐτοῦ σχίσματα καὶ παρασυναγωγαὶ καὶ ἔριδες ἔλαβον χώραν πρὸς θεραπείαν τῶν ὁποίων ἡ Σύναξις ἀνεθεμάτισεν ἐν Καρυαῖς τοὺς «**δημεγέρας καὶ λαοπλάνους τοὺς ταράσσοντας τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ὑρους**», συγχρόνως ὁμως θέλουσα νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ πράγματα ἀπέστειλεν ἐπιτροπὴν εἰς τὸν βασιλέα Ἀλέξιον ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ἡγουμένων, τοῦ Βατοπεδίου Ἰωαννίκιον, τοῦ Καρακάλλου Συμεῶν καὶ τοῦ Κωνσταμονίτου Ἰλλαρίωνος συγγενοῦς τυγχάνοντος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ δύο ἐπιτηρητῶν τοῦ Τζαΐνου (;) καὶ τοῦ Φαλακροῦ μετ' ἐπιστολῆς κοινῆς γνωστοποιούντες αὐτῷ τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατριάρχου καὶ ζητοῦντες θεραπείαν τοῦ κακοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔγραψεν ἐλεγκτικῶς πρὸς τὸν Πατριάρχην διὰ τε τὴν ἀπέλασιν τῶν ζῶων ἦν ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀλλοτριὰν ἐπέμβασιν εἰς τὸ Ὑρος τὸ ὑπὸ τῶν βασιλέων καὶ μόνον κατὰ διαδοχὴν δεσποζόμενον καὶ διὰ τὸ ἐπιτίμιον ὅπερ ἐπέβαλεν, ἀλλ' ὁ Πατριάρχης ἀπαντῶν ὠμολόγει μὲν ὅτι μεγάλα ἦσαν τὰ γενόμενα κακὰ εἰς τὸ Ἅγιον Ὑρος ἐκ τῶν Βλάχων, ἐδήλου ὁμως ὅτι περὶ ἐπιτιμίου οὐδὲν ἐγνώριζεν, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοιοῦτόν τι ἐναντίον τῆς βασιλικῆς θελήσεως.

Θεωρηθέντος τοῦ ζητήματος λήξαντος ἐπέστρεψεν ἡ ἐπιτροπὴ εἰς Ἅγιον Ὑρος, ἀλλὰ καῖτοι ἠρέμησε φαινομενικῶς ὁ Ὑρος, ὁ πρότερος σάλος ἐξηκολούθει νὰ ταράσῃ εἰς τὸν βυθὸν τὰ ὕδατα. Πολλοὶ μοναχοὶ συνηθήσαντες ἐκ τῶν προτέρων ἀφορμῶν νὰ περιέρχωνται ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὑρους καὶ μάλιστα

εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀνακοινοῦντες τὰς παλαιὰς ἀφορμὰς καὶ ἐνοχλοῦντες τὸν αὐτοκράτορα ὅστις δεινῶς ἤθελε τιμωρῆσαι τοὺς πρωταιτίους ἂν δὲν ἀπετρέπετο ὑπὸ τοῦ ἐπισήμου Ἀγιορείτου μοναχοῦ Ἰωάννου τοῦ Χορταϊτινοῦ, ἔγραψεν ὁμως ἔγγραφον εἰς τὸν Πρωτον, ἄνευ ἐγγράφου εἰδήσεως αὐτοῦ οὐδεὶς Ἀγιορείτης νὰ ἐξέροχηται εἰς πόλιν. Τότε ἔγραψε καὶ ὁ Πατριάρχης παραινενικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀγιορείτας.

Ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Πατριάρχης Νικόλαος ἔδῃσε ὀλόκληρον τὸ Ἅγιον Ὄρος δὲν ἐξηλείφετο εὐκόλως, ὥστε τελευτῶντος τοῦ Πατριάρχου προσέφυγον εἰς αὐτὸν ἵνα ἄρῃ τὴν ἐντολὴν ἐάν τοιαύτη ὑπάρχη, τοῦ ἐπιθανατίου ὁμως δηλώσαντος ὅτι οὐδέποτε ἀπήγγειλε τοιαύτην ἀνεχώρησαν. Ἐν τούτοις τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξηκολούθει ἀνησυχοῦν πολλοὺς μέχρις ὅτου ὁ Πατριάρχης Χαρίτων κατὰ τὰ ἔτη 1177—78 ἀπῆλλαξε τοὺς Ἀγιορείτας διὰ τῆς λύσεως αὐτοῦ τοῦ ὑποτιθεμένου δεσμοῦ συστήσας τὴν εἰς τὸν Πρωτον ὑποταγὴν.

Ἐκτοτε ὁ Πατριάρχης ἀπέκτησε πνευματικὴν ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἣτις ἄλλως τε ἦτο λίαν ἀναγκαία ὡς ἀπέδειξεν ὁ δῆθεν δεσμὸς τοῦ Πατριάρχου Νικολάου καὶ ἡ λύσις τοῦ Πατριάρχου Χαρίτωνος. Ἡ πνευματικὴ ἐπιρροὴ τοῦ Πατριάρχου ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἦτο ἐνδεδειγμένη, τόσον διὰ τὴν πνευματικὴν ἐπίβλεψιν ἐπὶ τῆς ἐν γένει ἐν αὐτῷ μοναχικῆς ζωῆς, ὅσον καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Πρωτος οὔτε ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα εἶχεν οὔτε τὴν ἀπόλυτον ἐκείνην ἐπιρροὴν ἐξῆσκει τῶν πρώτων τοῦ-ἐν Ἀθῶν μοναχισμοῦ χρόνων. Τοῦτο πανηγυρικῶς ὡμολόγησε βραδύτερον ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Β΄ ὁ Παλαιολόγος καὶ μέχρι σήμερον ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων τῶν Ἀγιορειτῶν ἢ ἐπίβλεψις αὐτή, ἐξ ἧς πολλὰ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς ἀναμένονται.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΘΕΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΥΠΟ ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΚΑΘΗΓ. Ι. ΚΟΙΝΟΒΙΟΥ ΑΓ. ΠΑΥΛΟΥ

Ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, Λειτουργία ὀνομάζεται ἡ ὑψίστη καὶ μεγίστη ἐκείνη ὑπηρεσία, τὴν ὁποίαν ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ἐκτελῶν τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς γῆς πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, προσέφερεν εἰς αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν εἰς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα· διότι ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τὸν ἄρτον μὲν τὸ ἴδιον σῶμα, ἵνα φάγωσιν, ὑπὸ τὸν οἶνον δέ, τὸ ἴδιον αἷμα ἵνα πίωσιν. Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκτελῇ τὴν Λειτουργίαν ταύτην, διότι αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος ἡμῶν Σωτὴρ καὶ Δεσπότης μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης εἰς τοὺς Ἀποστόλους αὐτοῦ, παρήγγειλεν ἵνα καὶ αὐτοὶ πάντοτε ἐξακολουθῶσι ταύτην ἐκτελοῦντες, εἰπὼν «τοῦτο ποιῆτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν».

Καθὼς λοιπὸν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, τοιοῦτοτρόπως ἐφεξῆς καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐξηκολούθησαν πάντοτε ἐκτελοῦντες, καθ' ἣν ἔλαβον ἐντολήν, τὴν θεῖαν ταύτην Λειτουργίαν, εἰς ἄφρασιν τῶν τοῦ λαοῦ ἁμαρτημάτων.

Ἡ Λειτουργία λοιπὸν εἶναι καθημερινὴ ἐπανάληψις τῆς φοβεραῆς ἐκείνης θυσίας τὴν ὁποίαν ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν προαιώνιον βουλήν τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ Πατρός, προσέφερεν, ἵνα ἐξιλεώσῃ τὴν θεῖαν δικαιοσύνην καὶ ἐλευθερώσας τὸ ἀνθρώπινον γένος τῆς θείας ὀργῆς, καταστήσῃ πάλιν αὐτὸ ἄξιον τῆς οὐρανοῦ ἐκείνης μακαριότητος, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξέπεσε διὰ τῆς προπατορικῆς παρακοῆς. Ἡ Λειτουργία λοιπὸν εἶναι ἡ μόνη ἐπὶ τῆς γῆς ἀληθῆς καὶ μυστηριώδους θυσία, δι' ἣν σώζεται ὁ ἄνθρωπος, ἡ Λειτουργία ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τῆς δόξης, τῆς εὐσπλαχνίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ παναγάθου Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Οἱ ἐν τῷ ναῷ παριστάμενοι χριστι-

ανοί, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς θείας Λειτουργίας, ἔχουσι χρέος ἀπαραίτητον νὰ ἴστανται μετὰ μεγίστης προσοχῆς, κατανύξεως, εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ καὶ νὰ συνενόσωσι μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν, καθικετεύοντες τὸν Κύριον θερμῶς περὶ παντός, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου εὐχεται ἡ Ἐκκλησία, ἐκτείνοντες πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ξένους, καὶ παρόντας καὶ ἀπόντας, καὶ φίλους καὶ ἐχθρούς· διότι πάντες εἴμεθα μέλη ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος, τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ εἶναι ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία διαιρεῖται εἰς τρία ἀδιαίρετα πρὸς ἄλληλα μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον ὀνομάζεται προσκομιδὴ, ἣτις γίνεται τελευτῶντος τοῦ Ὁρθρου. Προσκομιδὴ δὲ λέγεται διότι ὁ ἱερεὺς προετοιμάζει τὰ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Λειτουργίας ἀπαιτούμενα· καὶ διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ χριστιανοί, συναθροισζόμενοι εἰς προσευχὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ἄρτον καὶ οἶνον καὶ προσεκόμενον ταῦτα ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι προθέσεως· ἐκ τῶν προσκομιζομένων δὲ τούτων ἄρτων καὶ οἴνου ἐλάμβανεν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐποίει τὴν προσκομιδὴν, ἣ προσκομιδὴ δέ, τουτέστιν ἡ ἐκ τῶν προσφορῶν προπαρασκευὴ τῶν τιμίων δώρων κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἐγένετο, ψαλλομένου τοῦ Χερουβικῦ ὕμνου, ὅποτε καὶ οἱ κατηχούμενοι ἐξήρχοντο πλέον τοῦ ναοῦ, καὶ αἱ θύραι αὐτοῦ ἐκλείοντο. Κατὰ δὲ τὸν τέταρτον αἰῶνα ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος, καὶ μετ' αὐτὸν ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὥρισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προσκομιδῆς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας Λειτουργίας, ὅπως οὕτω καταστήσωσι τὴν Λειτουργίαν συντομωτέραν.

Τὸ δὲ δευτέρον μέρος καλεῖται Λειτουργία τῶν κατηχουμένων, ἣτις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία» καὶ καταπαύει εἰς τὸ «ὅσοι κατηχούμενοι προσέλθετε» καὶ τὸ τρίτον ὀνομάζεται Λειτουργία τῶν πιστῶν, περιλαμβάνον τὸ ὑπόλοιπον τῆς θείας Λειτουργίας μέχρι τέλους αὐτῆς. Τὰ τρία ταῦτο μέρη ἀποτελοῦσιν, ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν, ἐν ὅλον συνεχές καὶ ἀδιαίρετον, διότι τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἀποτελεῖ, οὕτως

εἰπεῖν, τὴν προπαρασκευήν, τὸ δὲ δεύτερον τὴν ἑξακολούθησιν καὶ συνέχειαν, καὶ τὸ τρίτον, ὅπερ καὶ τὸ κυριώτερον καὶ μᾶλλον οὐσιώδες, τὴν ἐκτέλεσιν καὶ συμπλήρωσιν αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας.

Ὁ ἱερεὺς ἄρχεται τῆς Λειτουργίας διὰ τῆς ἐκφωνήσεως τῶν λέξεων τούτων· «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ ΤΗΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ

Ὁ δίσκος τῆς Βασιλίσσης Πουλχερίας ἔργον Ε' αἰῶνος ἐκ λίθου στεαίτου. Ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ἡ θεία Λειτουργία περίξ ἐγκολπίου τῆς Θεοτόκου.

Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος». Ἡ ἐκφώνησις αὕτη, διδάσκει πᾶσι τοὺς ἐν τῷ ναῷ ὄντας ὀρθοδόξους χριστιανούς, ὅτι ὁ φελλοῦσι ν' ἀπαλλάξωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ ὅλων τῶν γηίνων καὶ

σαρκικῶν λογισμῶν καὶ κινήσεων καὶ νὰ δοξάσῃ μετὰ καθαροῦ νοῦς καὶ καρδίας, ἐλευθέρως ἀπὸ πάσης ματαιότητος, τὴν οὐράνιον καὶ αἰώνιον Βασιλείαν τῆς Παναγίας Τριάδος, καὶ ὅτι ὅλα ἡμῶν τὰ διανοήματα καὶ τὰς αἰσθήσεις ὀφείλομεν μετὰ φόβου καὶ εὐλαβείας πολλῆς ν' ἀφιερῶσωμεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὄποιον πρόκειται τὰ ὄρα ἡμῶν ν' ἀκούσῃ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ ἴδῃσι καὶ τὸ πνεῦμα νὰ κατανοήσῃ, ὀδηγούμενοι πάντοτε διὰ τῶν ὀρωμένων τούτων καὶ αἰσθητῶν εἰς τὰ νοερά καὶ ἄορατα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μυστήριον τῆς θείας Λειτουργίας δὲν εἶναι μόνον ἀνάμνησις τῆς γεννήσεως καὶ τῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἰκεσία καὶ δέησις θερμὴ πρὸς τὸν Θεόν, ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς ἡμῶν ἀπὸ διαφόρων θλίψεων καὶ περιστάσεων, διὰ τοῦτο μετὰ τὸ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία», προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ ἱερέως ἢ διακόνου οἱ ἐν τῷ ναῷ συνηθροισμένοι χριστιανοί, ἵνα ἐν εἰρήνῃ ἀναπέμψῃσι πρὸς τὸν Κύριον διαφόρους δεήσεις καὶ ἰκεσίας· μετ' εἰρήνης δέ, διότι ἄνευ εἰρήνης οὐδεμία δέησις ἢ προσευχή, οὐδὲ αἰτησις δύναται ποτε νὰ γείνη εὐπρόσδεκτος παρὰ τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ καὶ νὰ εἰσακουσθῇ παρ' αὐτοῦ. Ἡ ἐκτενὴς δὲ ἰκεσία τῶν εἰρηρικῶν, δέκα διαφόρους πρὸς τὸν Θεὸν περιλαμβάνει δεήσεις, αἵτινες ἀποδεικνύουσι τὸ μέγεθος, τὴν ἀγιότητα καὶ τὸ πλάτος τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης τῶν χριστιανῶν, ἵτις ὀφείλει νὰ ἐκτείνηται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἐκτενεῖ ταύτῃ ἰκεσίᾳ, δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὑπὲρ πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν καὶ πολιτικῶν ἡμῶν ἀρχόντων, ὑπὲρ πάσης πόλεως, χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων καὶ εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ καιρῶν εἰρηρικῶν, ὑπὲρ πλεόντων, ὀδοπορούντων, νοσοῦντων, αἰχμαλώτων..... καὶ τελευταῖον καθικετεύομεν αὐτόν, ἵνα βοηθῇ, σώζῃ, ἐλεῇ καὶ διαφυλάττῃ ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ θεῖᾳ χάριτι ὡς μόνος ὢν δίκαιος, ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος καὶ παντοδύναμος· ἐπισφραγίζομεν δὲ τὰς δεήσεις ταύτας διὰ τοῦ γλυκυτάτου ὀνόματος τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, πρῶτον μὲν, πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν αὐτῶν, δεύτερον δέ, ὅπως ἀναμιμνησκόμενοι καὶ ἡμεῖς τὴν καθαρότητα καὶ ἀγνότητα τῆς ἀρετῆς καὶ τὸν θεομότατον καὶ

ἐνθεον αὐτῶν ζῆλον, καὶ ἔχοντες αὐτοὺς καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ ἡμέτερω βίῳ οὐ μόνον παράδειγμα, ἀλλὰ καὶ μεσίτας πρὸς τὸν Θεόν, ἀφιερώσωμεν καὶ παραθέσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν ἡμῶν τὴν ζωὴν Χριστῷ τῷ Θεῷ.

Τὴν διὰ τῶν αἰτήσεων τούτων ἔκφρασιν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν ἀγάπης ἀμέσως διαδέχεται ἡ ἔκφρασις τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης· διότι μετὰ τὰς αἰτήσεις ταύτας ψάλλωσιν οἱ ψάλλται τὰ ἀντίφωνα, ἢ τοὺς δύο ψαλμούς, δι' ὧν εὐλογεῖται, ὑμνεῖται καὶ δοξολογεῖται τὸ δεδοξασμένον, ὑπερύμνητον καὶ ὑπερευλογημένον τοῦ Θεοῦ γλυκύτατον καὶ πανυπεράγιον θεῖον ὄνομα, ἐπισφραγίζομεν δὲ ταῦτα μὲ τὸν θεολογικώτατον ἐκεῖνον ὕμνον πρὸς τὸν μονογενῆ Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι.

Διὰ τοῦ ὕμνου τούτου ἀναγγέλεται εἰς τοὺς ἐν τῷ ναῷ προσερχομένους χριστιανούς ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο μετὰ τὸν ὕμνον τοῦτον ἀκολουθεῖ ἀμέσως ἡ λεγομένη μικρὰ εἴσοδος τοῦ εὐαγγελίου, ἣτις ἐξεικονίζει συμβολικῶς τὴν εἰς τὸν κόσμον εἴσοδον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁπότε ἤρξατο νὰ κηρύττῃ καὶ διδάσκῃ τὸ θέλημα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, περιάγων πᾶσαν πόλιν καὶ κόμην. Αἱ δὲ πρὸ τοῦ εὐαγγελίου φερόμεναι λαμπάδες εἰκονίζουσι τοὺς ἱερούς Ἀποστόλους, τοὺς ὁποίους ἀπέστειλεν ὁ Κύριος εἰς τὸν κόσμον, ἵνα φωτίσωσι καὶ διδάξωσι πάντας τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς διδασχῆς καὶ διδασκαλίας αὐτῶν. Ἔχουσι δὲ χρῆος πάντες οἱ ἐν τῷ ναῷ προσερχόμενοι χριστιανοὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην βλέποντες ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ἐν εἰκόνι πορευόμενον τὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν παντὸς τοῦ κόσμου, νὰ ἴστανται μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ εὐλαβείας, μετὰ προσοχῆς καὶ εἰρήνης· καθικετεύοντες αὐτὸν μετὰ θερμῆς, πίστεως καὶ κατανύξεως, νὰ εὐσπλαχνισθῇ καὶ αὐτοὺς καὶ νὰ ἐπιχέῃ τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔλεος ἐπὶ τὰς ἀσθενούσας καὶ κατατετραυματισμένας αὐτῶν ψυχὰς καὶ καθοδηγήσῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θεῖων αὐτοῦ ἐντολῶν.

Διὰ τοῦτο ἡ φιλόστοργος ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία, γνωρίζουσα τὰς ἀδυναμίας καὶ ἐλλείψεις ἡμῶν, φροντίζει πάντοτε νὰ διαγείρῃ ἐν ἡμῖν, τὴν πρέπουσαν πρὸς τοῦτο προσοχὴν καὶ

εὐλάβειαν, διέταξε νὰ ἐκφωνῶνται μεγάλη τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ διακόνου ἢ ἱερέως, αἱ λέξεις αὐταί· «Σοφία, ὀρθοί». Οὐδένα δὲ ἄλλον σκοπὸν ἔχει ἡ Ἐκκλησία ἢ ὀρίσασα τὴν ἐκφώνησιν τῶν λέξεων τούτων ἢ νὰ ἐξαναγκάσῃ διὰ τούτων τοὺς ἐν τῷ ναῷ παρευρισκομένους χριστιανούς, νὰ φυλάττωσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν καθαρὰν ἀπὸ παντὸς ματαιοῦ λογισμοῦ, τὸ δὲ σῶμα ἐν εὐπρεπεῖ σιάσει καὶ ἐλεύθερον ἀπὸ πάσης ἀμαρτωλοῦ κινήσεως· συλλογιζόμενοι ὅτι ἴστανται ἐνώπιον Κυρίου, ὅστις εἶναι ἡ ἐπουράνιος σοφία, ἣτις διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐνίκησε σύμπαντα τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν λέξεων «Σοφία, ὀρθοί» ψάλλομεν τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ κλπ. ἀκούοντες δὲ ταῦτα ὀφείλομεν ἀμέσως νὰ κλίνωμεν ἐν πολλῇ ταπεινώσει καὶ εὐλαβείᾳ τὸ γόνυ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, νὰ προσκυνήσωμεν Χριστῷ τῷ Σωτηρὶ καὶ Θεῷ ἡμῶν, τῷ νοερῷ παρόντι καὶ βλέποντι πάσας τὰς ἀσθενείας καὶ ἀνάγκας καὶ ἐπιθυμίας καὶ σκέψεις καὶ θλίψεις ἡμῶν καὶ ἀπὸ βαθέων ψυχῆς νὰ κράζωμεν ἅπαντες νοερῶς μετὰ τῶν ψαλλόντων «Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ».

Μετὰ δὲ τὴν μικρὰν εἴσοδον, ψάλλουσιν οἱ ψάλται τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας, ὡς καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ὃν καθιέρωται ὁ ναὸς ἐν τῷ ὀποίῳ τελεῖται ἡ Λειτουργία. Ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ Βήματι ὁ ἱερουργῶν, ἰστάμενος ἐνώπιον τῆς ἁγίας Τραπέζης δέεται πρὸς τὸν πανάγαθον Θεόν, ὅπως προσδέξηται ἐκ στόματος ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὸν τρισάγιον ὕμνον καὶ ἐπισκεψῆται ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότητι αὐτοῦ...

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς εὐχῆς ταύτης, ὁ ἱερεὺς ἀμέσως ἐκφωνεῖ ταῦτα· «ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν...», οἱ δὲ ψάλται μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην, ἄρχονται ἀμέσως ψάλλοντες τὸ «Ἄγιος ὁ Θεός...». Ὁ τρισάγιος οὗτος ὕμνος λέγεται καὶ ἀγγελικὸς διότι συνετέθη ἐκ τοῦ ὕμνου ἐκείνου. ὃν ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἰδὼν ἐν ὄραματι τὰ Σεραφεῖμ ἰστάμενα κύκλῳ τοῦ θρόνου τῆς δόξης τοῦ Κυρίου. ἤκουσεν ἀδόμενον παρ' αὐτῶν «Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, Κύριος Σαβαώθ»· φανερῶναι δὲ ὁ ὕμνος οὗτος τὰ τρία τῆς Παναγίας Τριάδος πρόσωπα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐγνωρίσαμεν διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς οἱ γήϊνοι, ἐξομοιούμενοι, πρὸς τὰ ἄλλα ἐκεῖνα ἅγια Πνεύ-

ματα, ἀνυψούμεθα νοερώς διὰ τῆς πίστεως καὶ εὐλαβείας εἰς τὸ ὕψος τῆς θεωρίας τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δοξολογοῦμεν Θεὸν τὸν Πατέρα, ἅγιον καὶ δίκαιον ἐν ἐπαγγελίαις αὐτοῦ, Θεόν, Υἱὸν ἰσχυρόν, συντρίψαντα τὸ κράτος τοῦ ἄδου καὶ τοῦ θανάτου, Θεὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀθάνατον, τὸ τελοῦν τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ δωρούμενον ἡμῖν ζωὴν τὴν ἀθάνατον. Εὐθύς δὲ μετὰ τὸν τρισάγιον ὕμνον, ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς διὰ τῆς ἐκφωνήσεως «Πρόσχωμεν», ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῶν παρευρισκομένων ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ πιστῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν ἐπιστήσιν τὴν ὀφειλομένην ταύτην προσοχὴν ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην ἐσωτερικῆς εἰρήνης, διὰ τοῦτο ὁ ἱερεὺς ἀμέσως μετὰ τὸν διάκονον ἕξαιτεῖται ταύτην παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς πρὸς τὸν λαὸν ἐπιφωνήσεως «Εἰρήνη Παῖσι». Καθὼς δὲ προτοῦ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ κήρυγμα τῆς οὐρανόθεν αὐτοῦ διδασκαλίας ἕξαπέστειλε τὸν μέγαν προφήτην καὶ Πρόδρομον Ἰωάννην, κηρύττοντα μετάνοιαν καὶ διδάσκοντα πάντας, ἵνα προετοιμασθῶσιν εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ εὐαγγελίου τῆς ζωῆς, εἰρήνης καὶ σωτηρίας· τοιοῦτοτρόπως καὶ νῦν ἡ Ἐκκλησία, προπαρασκευάζουσα, ἡμᾶς τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν ἀναγνωσθησομένων ἀποστολικῶν καὶ εὐαγγελικῶν περικοπῶν κηρύσσει εἰς πάντας μεγάλην προσοχὴν καὶ τελείαν εἰρήνην, δηλαδὴ κάθαρσιν νοῦς καὶ καρδίας ἀπὸ παντὸς ἕξωτερικοῦ περισπασμοῦ καὶ ἀπὸ πάσης τυχὸν ἐν ἡμῖν ἐσωτερικῆς ταραχῆς· ἔχομεν λοιπὸν χρέος ἀπαραίτητον πάντες οἱ Χριστιανοί, ὅταν εὕρισκόμεθα εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, πρῶτον μὲν νὰ καθικετεύωμεν νοερώς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα καταξιώσῃ ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ ν' ἀκούσωμεν καὶ κατανοήσωμεν τὰ ῥήματα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν εὐαγγελιζομένων καὶ ἐπαγγελομένων τὰ ἀγαθὰ, δεύτερον δὲ διὰ τὴν ἀκούσωμεν τὰ ἀναγιγνωσκόμενα Ἀποστολικά τεμάχια μετὰ τὸσαύτης προσοχῆς, καθὼς θὰ ἠκούαμεν αὐτὸν τὸν ἅγιον Ἀπόστολον, εὐαγγελιζόμενον καὶ κηρύττοντα ἡμῖν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας καὶ διδάσκοντα τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν καὶ καθοδηγοῦντα ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν. Ἀναγιγνωσκομένου τοῦ Ἀποστόλου, ὁ ἱερεὺς ἰστάμενος ἐνώπιον τῆς ἁγίας Τραπέζης εὐχεται πρὸς τὸν φιλόανθρω-

πον Δεσπότην, ἵνα ἐλλάμψη τὸ ἀκήρατον φῶς τῆς θεογνωσίας αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν καὶ νὰ διανοίξη τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν εὐαγγελικῶν αὐτοῦ κηρυγμάτων. Καθικετεύει δὲ καὶ ἵνα ἐμπνέη εἰς ἡμᾶς τὸν φόβον τῶν μακαρίων αὐτοῦ ἐντολῶν καὶ καταξίωση ἡμᾶς, ἵνα τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας καταπατήσαντες μετέλθωμεν τοῦ λοιποῦ πνευματικῆν πολιτείαν καὶ φρονοῦντες καὶ πράττοντες πᾶν τὸ ἄρεστον αὐτῷ. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ Ἀποστόλου ἀνάγνωσιν, ψάλλεται τὸ Ἀλληλοῦϊα. Τοῦτο ὁ ἱερεὺς διὰ τῶν ἐκφωνήσεων «Σοφία, ὀρθοί, ἀκούσωμεν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, Εἰρήνη, πᾶσι», προτρέπει ἡμᾶς ἵνα μετὰ μεγίστης προσοχῆς, εἰρήνης καὶ εὐλαβείας, ὀρθὸν ἔχοντες καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν νὰ ἀκροαζώμεθα οὕτω τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου ὡς νὰ ἠκούαμεν αὐτὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν οὐράνιον διδάσκαλον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διδάσκοντα ἡμᾶς τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου αὐτοῦ Πατρὸς καὶ εὐαγγελιζόμενον ἄφεισιν ἁμαρτιῶν καὶ σωτηρίαν. Διὰ τοῦτο ἐὰν λειτουργῇ καὶ Ἀρχιερεὺς, βγάζει τὸ μέγα ὠμοφόριον καὶ τὴν μίτραν, εἰς σημεῖον ἄκρας ταπεινώσεως καὶ ὑπακοῆς εἰς τὸν λαλοῦντα μέγαν διδάσκαλον καὶ ποιμενάρχην καὶ Σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν καὶ ἴσταται μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἐν τῇ ὥραίᾳ πύλῃ, εὐλαβῶς ἀκούων τῆς εὐαγγελικῆς ἀναγνώσεως τὰ ῥήματα.

(Συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενονον)

“Ὅταν προσεύχησαι εἴτε μόνον κατὰ διάνοιαν, εἴτε μὲ λέξεις καὶ κατὰ διάνοιαν, ἔσο ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ὁ Κύριος εὐρίσκεται πλησίον σου, ἐντός σου καὶ ἀκούει κάθε λέξιν καὶ ἂν ἀκόμη τὴν ἀκούῃς μόνον σὺ καὶ ἂν ἀκόμη κατὰ διάνοιαν τὴν λέγεις.

Ὅμιλει λοιπόν, μὲ ὅλην τὴν καρδίαν σου, εἰλικρινῶς, κρῖνε τὸν ἑαυτὸν σου ἐπίσης εἰλικρινῶς, καὶ μὴ προσπαθῆς καθόλου νὰ δικαιολογήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου·πίστευε ὅτι ὁ Κύριος θὰ σὲ εὐσπλαχνισθῇ καὶ δὲν θὰ μείνῃς ἀσυγχώρητος.

Ἐκ τῆς «Χτῷ Ζωῆς»

ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ ἢ ἸΔΙΟΡΡΥΘΜΟΝ;

Ὁ Μοναχικὸς βίος, ὅστις ἐνεφανίσθη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, προσέφερε, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, μεγάλας ὑπηρεσίας ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, ἀφοῦ αἱ ἱεραὶ Μοναὶ ἀπέβησον «οὐ μόνον καταφύγια τῶν ἐν τῷ κόσμῳ καταδυναστευομένων, ἀλλὰ καὶ σχολεῖα καὶ φροντιστήρια τῶν κληρικῶν καὶ δομητήρια τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἑθνικῶν» (Μεγάλη Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδεία τόμ. ΙΖ σελ. 330) ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν γενικώτερον, διότι ἦσαν «φυτώρια γραμμάτων καὶ τεχνῶν» (ἐνθ. ἄνωτ.). Εἰδικώτερον διὰ τὸ Ἔθνος ἡμῶν ἀπέβησαν αἱ ἱεραὶ Μοναὶ ἢ κιβωτὸς τῆς σωτηρίας καὶ αἱ ἐθνικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἡμῶν ἐπάξεις, ἀφοῦ πᾶν μέγα ἔθνικόν ἢ θρησκευτικὸν γεγονός (Ἐπανάστασις, νεοελληνικὸν χριστιανικὸν κίνημα) ἐξ αὐτῶν ἐπήγασε.

Αἱ ἱεραὶ Μοναί, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸν στρατὸν καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ἐκκλησίας, σήμερον ὑπάρχουν μόνον ὡς λείψανα παρελθόντος μεγαλείου.

Τὴν ἔλλειψιν αὐτῶν, ἦντινα ἡ θεία Πρόνοια ἀνεπλήρωσε διὰ τῶν πληθυνθέντων χριστιανικῶν Σωματείων, αἵτινα διὰ τῶν ὑπὸ λαϊκὸν ἔνδυμα, μοναχῶν τοῖς τρόποις μελῶν αὐτῶν, ἐπιτελοῦν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὸ ἔργον τῶν ἀρχαίων Μοναχῶν, παρατηρεῖ τις σήμερον, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸν Κλήρον, οἵτινες, ἀγνοοῦν τὴν τυπικὴν τάξιν τῆς θείας Λατρείας, ὡς μὴ προσερχόμενοι ἐκ Μοναχῶν ἢ μὴ μαθητευθέντες ἐν Μοναῖς καὶ μὴ λαβόντες τὴν μοναστηριακὴν παράδοσιν καὶ ἱεροπρέπειαν. Ἐὰν οἱ μοναχοὶ ἐπετέλεσαν μεγάλα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἔργα, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς αὐταπαρνήσεως, ὅπερ διακρίνει πάντα ὀπαδὸν τοῦ χριστοῦ (Μάρκ. Η. 34) καὶ τῆς ταπεινώσεως. Ἄμφότερα δὲ ἀναπτύσσονται κυρίως εἰς τὰ Κοινόβια. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Μοναχικὸς θεσμὸς τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας

ἀνεπτύχθη ἐν Κοινοβίοις «εἰ καὶ δὲν ἔλλείπουσι μεμονωμένα παραδείγματα ἰδιορρυθμῶν, ἅτινα ἀναφαίνονται κυρίως κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἐν ἀγίῳ Ὅρει.

Ὁ διαμορφωτὴς τοῦ Μοναχικοῦ βίου Μ. Βασίλειος ὡς κοινοβιακὸν ἐπιθυμεῖ τοῦτον. Ἰδιορρυθμον καὶ Μοναχισμὸς εἶναι ἀντίφασις καὶ σχῆμα ὀξύμωρον, ἀφοῦ τὸ ἰδιορρυθμον, καίτοι ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς ἐπιθυμίαν μείζονος ἠθικῆς τελειώσεως, ἀποτελεῖ ἐν τῇ πράξει ἄρνησιν τῶν δύο ἐκ τῶν τριῶν (παρθενία—ὑπακοή—πτωχεία) ἐπαγγελλομένων ἀρετῶν ὑπὸ ἐκάστου Μοναχοῦ, ἥτοι τῆς ὑπακοῆς καὶ πτωχείας.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ὁ πολὺς Κανολόγος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Μίλας ἀποφαίνεται, ὅτι τὸ ἰδιορρυθμον «δὲν συνάδει πρὸς τοὺς θεμελιώδεις περὶ μονασμοῦ νόμους, καθ' οὓς ἀκτημοσύνη καὶ ὑποταγὴ τῆς ἰδίας θελήσεως ὑπὸ τὴν τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς ἀποτελοῦσι τοὺς θεμελιώδεις ὄρους τοῦ ἰδρύματος τοῦ μονασμοῦ» (Νικοδ. Μίλας, τὸ ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον τῆς ὀρθοδ. Ἀνατολ. Ἐκκλησίας μεταφρασ. Μ. Ἀποστολοπούλου Ἀθῆναι 1907 σελ. 961).

Εἰς τὰ ἰδιορρυθμα ἐπὶ πλέον ὑπάρχει καὶ ἀκούεται ἡ, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ἐπάρατος λέξις «τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σόν». ὑπάρχει τὸ ἴδιον θέλημα, ἡ βᾶσις αὕτη τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ ὄλων τῶν κακῶν καὶ ἐπέρχεται ἡ διάσπασις τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος, ἣτις εἶναι ἀπαραίτητος εἰς κάθε ἐν Χριστῷ συγκέντρωσιν. Τὴν ἐνότητα καὶ ὁμοφροσύνην τονίζει διὰ πολλῶν καὶ ὁ Μεγ. Βασίλειος, ὁ διαμορφωτὴς τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ. Ἴδου χωρία τινά. «Ὅταν οὖν πλείους πρὸς τὸν αὐτὸν βλέποντες τῆς σωτηρίας σκοπὸν, τὴν μὲν ἀλλήλων ζωὴν καταδέξωνται, χρὴ τοῦτο πρὸ πάντων ἐν ἑαυτοῖς κρατηθῆναι, τό, μίαν ἐν πᾶσι καρδίαν εἶναι, καὶ θέλημα ἐν καὶ μίαν ἐπιθυμίαν....». (Λόγος Ἀσκητικὸς παρ. 1.). «Πρὸς πολλὰ χρησιμωτέραν καταμανθάνω τὴν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τῶν πλειόνων διαγωγὴν.... ἔχει δὲ καὶ πλείονα ἢ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ζωὴ ἀγαθὰ.... ὁ ἀφιδιαστικὸς βίος (τὸ ἰδιορρυθμον) ἕνα σκοπὸν ἔχει τὴν οἰκείαν ἐκάστου τῶν χρειῶν θεραπείαν. Τοῦτο δὲ προδήλως μαχόμενόν ἐστι τῷ νόμῳ τῆς ἀγάπης, ὃν ὁ ἀπόστολος ἐπλήρου, μὴ ζητῶν τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι». (ἐρώτησις Ζ').

Ἡ διὰ τῆς ἰδιορρυθμίας διάσπασις τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος

καὶ αἱ ἐπακολουθοῦσαι διενέξεις καὶ σκάνδαλα εἶναι τὸ μέγιστον τῶν ἐλαττωμάτων τῶν ἰδιορρυθμῶν Μονῶν. Διὰ τοῦτο πάντοτε παρὰ τὲ ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων (Ἰουστινιανὸς) κατεβλήθη προσπάθεια νὰ ἐκλείψῃ τὸ ἄηθες ἐκκλησιαστικῶς ἰδιορρυθμον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος τοιαύτην προσπάθειαν ἀνεπιτυχῆ κατέβαλεν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ὁ ἅγιος ἐκεῖνος Καυσοκαλυβίτης Εὐστράτιος ὁ Καισαρεύς.

Ἄπαντες οἱ θλιβόμενοι διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἀναμένοντες πολλὰ παρ' αὐτοῦ, ἀλγοῦσι, βλέποντες τὴν ἐμμονὴν εἰς τὸ ἰδιορρυθμον τῶν 9 Μονῶν καὶ τὴν οὐχὶ εὐχάριστον κατάστασιν αὐτῶν, ἀπότοκον ἐν πολλοῖς τῆς ἰδιορρυθμίας.

Γνωστὴ τυγχάνει ἡ ἐπιθυμία τοῦ πρὸ τοῦ πολέμου ἐπισημασμένου τὸ ἀγιώνυμον Ὄρος αἰοιδίμου καὶ ἡρωικοῦ Βασιλέως ἡμῶν Γεωργίου νὰ ἴδῃ ἐκλείπον τὸ ἰδιορρυθμον, ἰδίᾳ ἐκ τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὡς καὶ ἡ ἐπιθυμία μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων, ὡς τοῦ ἀρχιεπισκόπου πολλοῦ Χρυσάνθου. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ πνευματικὴ ἀνασυγκρότησις, ὅταν ὑπάρχῃ ἴδιον θέλημα καὶ τὸ «ἐμὸν καὶ τὸ σόν»;

Κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος τὰ μεγάλα Μοναστικά Κέντρα τῆς Αἰγύπτου, Παλαιστίνης, Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τελευταῖον τῆς Ἑλλάδος, ἐξέλιπον πρὸς μεγίστην ζημίαν τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Τὸ μόνον, τῷ Θεῷ χάρις, ἀπομένον ὀρθόδοξον Μοναχικὸν Κέντρον εἶναι τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, τὸ ὁποῖον δέον ν' ἀποβῆ κέντρον ἀνεφοδιασμοῦ τῶν φυτοζωουσῶν Μονῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πηγὴ ἀναγεννήσεως ἐν χριστῷ τοῦ ἔθνους, ὡς τὸ πάλαι. Δὲν θ' ἀποβῆ δὲ τοιοῦτον, ἂν δὲν ἐκλείψῃ ἡ πηγὴ τῆς νάρκης καὶ τοῦ μαρασμοῦ αὐτοῦ, τὸ ἰδιορρυθμον. Εἶναι, ἡ κατάργησις τοῦ ἰδιορρυθμου, ζήτημα μοναχικῆς φιλοτιμίας καὶ ἐπιγνώσεως τῆς βαρείας κληρονομίας καὶ εὐθύνης. Εἶναι ἐπὶ τέλος ζήτημα ὑπακοῆς εἰς τὴν Μητέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἣτις πολλάκις ἐζήτησε τὴν μεταβολὴν ταύτην καὶ ἔναγχος διὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς (Συνεδρ. 29) καὶ εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας. Τὴν ὑπακοὴν δὲν ὑπεσχέθημεν νὰ τηρήσωμεν διὰ βίου;

«Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε (ἐβρ. ΙΓ'. 17).
«Χρῆ, τοίνυν, πρό γε πάντων, τὸν προσελθόντα τῇ τοι-

ΜΩΡΑ ΕΠΑΡΣΙΣ ΚΑΤΑΠΙΠΤΟΥΣΑ

Ἄρχων χώρας τινὸς νέος ὠραῖος, εὐγενὴς καὶ πλούσιος, ἔβλεπε τοὺς ἀνθρώπους μετὰ μεγάλης περιφρονήσεως, τοὺς δὲ πτωχοὺς ἀπεστρέφετο τελείως μὴ θέλων οὐδὲ ἅν νὰ τοὺς ἴδῃ. Ἡ φήμη αὐτῆ τῆς ἐπάρσεώς του εἶχε φθάσει καὶ μέχρι τῆς ἀκοῆς γηραιοῦ τινὸς ἐρημίτου μοναχοῦ ἡσυχάζοντος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.

Ἡμέραν τινὰ ὁ σοφὸς ἐρημίτης παρατηρήσας τὸν ἐπηρμένον ἄρχοντα ἐξεληθόντα νὰ κυνηγήσῃ εἰς τὸ δάσος καὶ πλησιάζοντα πρὸς τὸ κελλίον του, ἐξῆλθε τῆς θύρας βαστάζων εἰς χεῖρας του καὶ παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς κρανίον νεκροῦ τινὸς ἀνθρώπου. Ὅταν δὲ ὁ ἄρχων ἐπλησίασεν, εἶπε σαρκαστικῶς πρὸς τὸν ἐρημίτην· «Πάτερ τί παρατηρεῖς τὸ κρανίον τοῦτο; καὶ τί θέλεις ν' ἀνακαλύψῃς;»

Ὁ ἐρημίτης μὲ ἱλαρὸν βλέμμα παρατηρήσας τὸν ἄρχοντα ἀπεκρίθη· «προσπαθῶ ν' ἀνακάλυψω ἕάν τὸ κρανίον τοῦτο. ἀνῆκεν εἰς ἄρχοντα ἢ ἐπαίτην τινὰ καὶ ἄσημον ἄνθρωπον, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τὸ κατορθώσω».

Ὁ ἄρχων ἐρυθρίασε καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἐρημίτην μοναχόν. «Ὡσεβαστὲ γέρον, εἶναι μέγα τὸ μάθημα τὸ ὅποιον ἔλαβον ἀπὸ σοῦ· οὐδέποτε θὰ τὸ λησμονήσω καὶ πάντοτε θὰ σοὶ εἶμαι εὐγνώμων δι' αὐτό».

Εἰς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης· «Ἦταγε εἰς εἰρήνην ἀγαπητόν μου τέκνον. Ἀπόβλεπε εἰς τὰ νεκρὰ λείψανα καὶ θὰ κατανοῆς πόσον ἀνάξια εἶναι ἢ ὥστε ἐπ' αὐτοῖς νὰ καυχώμεθα τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ». Εἶτα δὲ προσέθεσε τὸ προφητικόν· «Μὴ καυχάσθω ὁ νέος ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ, μηδὲ ὁ ὠραῖος ἐν τῇ ὠραιότητι αὐτοῦ, μηδὲ ὁ εὐγενὴς ἐν τῇ εὐγενείᾳ αὐτοῦ, μηδὲ ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, ἐν τῷ συννεύειν καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς».

αὕτη πολιτεία (τῇ μοναχικῇ) ἐστηριγμένον καὶ ἐδραῖον καὶ ἀκίνητον ἔχειν τὸ φρόνημα... καὶ τὴν ὑπακοὴν τοῖς καθηγουμένοις ἐπιδεικνύμενον. Τοῦτο γὰρ τῆς πολιτείας ἐστὶ τὸ κεφάλαιον». (Μέγ. Βασιλείου Κεφ. ΙΜ. τῶν ἀσκητικῶν διατάξεων).

«Εἰ δόκιμος βούλει γενέσθαι μοναχός, μὴ αὐτόβουλον καὶ μονότροπον ἀρέσκειαν μετέρχου, ἀλλὰ κλῖνον τὴν γνώμην τοῖς βίῳ καὶ χρόνῳ καὶ πόνῳ ἤδη τὸν θεῖον σκάψαι καὶ σκαπανεύσασιν ἀμπελῶνα». (Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου ἐπιστολὴ 260 Λουκάκι μονάζοντι).

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ "ΙΚΕΣΙΑ",

ὦ Μῆτερ, σὰν ὑποῖς ἱκετικά
τὰς χείρας Σου στὸν Πλάστη καὶ Υἱόν Σου
μὲ τ' οὐρανοῦ τὰ θεῖα δῶρα μυστικά
στολίζεις κι' ὁμορφαίνεις τὸ λαό Σου.

*****

Φτωχός, πολὺ φτωχός ὁ λόγος γιὰ νὰ πῆ
τὶς χάρες ποὺ σκορπᾶς ὦ Παναγία
σὰν νὰ τὶς βλέπω στὴ γλυκειά Σου τῆ μορφῇ
ποὺ σοῦδωσε Καλόγηρος ζωγράφος «Ἰκεσία».

*****

Στὴ γλύκ' αὐτή, σ' αὐτήν, Ἄγνή, τὴ γλύκα
εὐλαβικά σὰν Σὲ κυττῶ, νοιώθω σὰν μιὰ μαγεία,
θαρρῶ, σ' Ἐδεμικούς λειμῶνας ὅτι μπῆκα
κι' Ἀγγέλους νὰ φτεροκοποῦν ἀκούω «Ἰκεσία».

*****

Φτωχός, πολὺ φτωχός ὁ λόγος γιὰ νὰ πῆ
τοῦ Καλογήρου τοὺς παλμούς «σ' ἔσπερινή θυσία»
ὅταν Σοῦ ψάλλει καὶ κυττᾶ τὴ θεία Σου μορφῇ
ποὺ τ' Ἀσκητοῦ ἀγνός ὁ νοῦς, ἔπλασε «Ἰκεσία».

*****

Καὶ κατ' ἀκόμα νὰ Σοῦ πῶ Μητέρα Στοργική:
Εἶσαι γλυκειὰ παρηγοριά τὶς νύχτες π' ἀγρυπνῶ,
ἀπὸ τὸν πόνο τὸ φριχτὸ ποὺ νοιώθω στὴ ψυχῇ,
ὅταν μοῦ λέν' τὰ μάτια Σου: παιδί μου σὲ κυττῶ.

ΙΚΕΣΙΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΤΗΣ

Γεράσιμε, τῶν χριστιανῶν
σκέπη καὶ προστασία,
τῆς νήσου Σου Κεφαλλονιάς
δέξου τὴν ἰκεσία.

—ο—

Εἶμαι κι' ἐγὼ περιλυπη
μὲ τὴν κοινὴ Μητέρα
Ἑλλάδα μας, ἀπ' τοῦ κακοῦ
πολέμου τὴ φοβέρα.

—ο—

Ἄκου ἴσ'τὰ ἴσπ'τια ἄκουσε
ἴστοὺς δρόμους, ἴσ'τὰ βουνὰ
τοὺς στενεγμούς μας ποὺ ἄμετρα
μᾶς κύκλωσαν δεινά!

—ο—

Τῆς ἀμαρτίας γέννημα
βέβαια ἢ συμφορὰ μας
λιγότεψεν ἢ πίστις μας
κι' ἐχάθηκε ἢ χαρὰ μας.

—ο—

Προστάτεψέ μας, ἅγιε
ὁ πῶχεις παρρησία
ἴστον Πλαστουργὸν καὶ φέρε μας
μετάνοια, σωτηρία.

—ο—

Ἦ! Σὺ ἴσ'τὸ Θρόνο τοῦ Ἄνυρχου
σπεῦσε, ἅγιε καὶ δεήσου
γιὰ τὴ μητέρα Ἑλλάδα μας
καὶ τὸ φτωχὸ νησί Σου.

—ο—

Κι' ἂν ἴσως ἢ παρὰκλήσις
ἔργον εὐθύς δὲν γένη
γιατὶ ἀμετανόητος
ὁ πολὺς κόσμος μένει.

—ο—

Θύμησε τότε στὸν Θεὸν
τὸ δίκαιον, Ἄγιέ μας
πῶς τὸν ἐδούλεψες πιστὰ
ἴστη γῆ καὶ λύτρωσέ μας.

Κεφαλλονιά Α.Α.Π.

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΑΙ Η ΠΙΣΤΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΤΟΥ ΙΩΑΝ. ΜΕΤΑΞΑ

Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις αἵτινες ἐλέχθησαν αὐτὰς τὰς ἡμέρας πρὸ 11 ἔτῶν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου τούτου ἀνδρός, οὐδέποτε εἶναι ἀργὰ νὰ ἐπαναλαμβάνονται.

«Τὴν νύκτα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, ἐνῶ ἔβαζα τὸν καλὸν μας κ. Γκράτσι νὰ μοῦ διαβάσῃ τὴν διακοίνωσιν τῆς Κυβερνήσεώς του, διὰ νὰ κερδίσω ὀλίγα λεπτὰ σκέψεως, δὲν ἐσκέφθην μόνον τὴν ἀπάντησιν πὺν θὰ τοῦ ἔδιδα καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλως τε, ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν δὲν εἶχα τὸν ἐλάχιστον δισταγμόν. Ἀπὸ τὴν σκέψιν μου ἐπέρασαν μὲ ἐξαιρετικὴν ταχύτητα ὅλα τὰ δεδόμενα καὶ ὅλαι αἱ φάσεις τοῦ ἀγῶνος ποῦ θ' ἀνελαμβάνομεν. ἤξευρα τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἤξευρα καὶ τὰς δυνάμεις τὰς ἰδικὰς μας. Ἐγνώριζα τὸ γενικώτερον πλαίσιον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐξελίσσετο ὁ ἀγὼν μας. Πρὸ παντὸς ὅμως ὑπελόγισα ἐπὶ δύο στοιχείων, τὰ ὁποῖα κἄποτε δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὡς Στρατιωτικὰ δεδομένα καὶ τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις, ἔχουν μεγίστην σημασίαν: τὴν ἠθικὴν δύναμιν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν ἐπομένην πρωτίαν θὰ ἐσχημάτιζε τὸν στρατόν, καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι δὲν μεταχειρίζομαι ποτὲ ὡς ἓνα ἀπλοῦν ῥητορικὸν στοιχεῖον τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πιστεύω ὁ ἴδιος βαθύτατα, εἰλικρινῶς, σὰν τὸν τελευταῖον ἄνθρωπον τοῦ λαοῦ εἰς τὸν Θεόν. Προσεύχομαι μὲ κατάνυξιν εἰς τὰς δυσκόλους στιγμάς. Καὶ ἤμουν βέβαιος ἀπὸ ἐκείνην τὴν νύκταν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία δὲν ἠμποροῦσαν παρὰ νὰ βοηθήσουν ἓναν ἀγῶνα τίμιον ὅσον καὶ δίκαιον, ὅσον ὁ ἰδικός μας».

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΓΑΛΛΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΥ ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ὁ σοφὸς Γάλλος Λουὶ Μπρεϊὲ ἀφιγούμενος εἰς συντάκτην τῆς Παρισινῆς ἑφημερίδος «Φιλολογικά Νέα» τὰς ἀναμνήσεις του ἀπὸ παλαιὰν διαμονὴν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων καὶ ἓνα ταξεῖδι του εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ἐδήλωσεν ὅτι αἱ ὀλίγαι ἑβδομάδες τὰς ὁποίας ἔζησεν εἰς τὴν θαυμασίαν αὐτὴν μοναχικὴν δημοκρατίαν ὑπῆρξαν δι' αὐτὸν μία ἀποκάλυψις. Ἀντελήφθη ἐπὶ τέλους τὶ ἦτο τὸ βυζάντιον καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολή. Κάποιαν ἡμέραν λέγει μετέβαινεν ἀπὸ τὴν Μοῆν τῆς Λαύρας εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων. Τὸ καίκι ἐφωτισμένον μὲ ἓνα παμπάλαιον μοιτέρ, ἐπρόκειτο νὰ παρακάμψῃ τὸ ἐπικίνδυνον ἀκροτήριον ὅπου εἶχε καταστραφῆ ὁ στόλος τοῦ Δαρείου ἀπὸ τρικυμίας. Ἡ θαλασσοταχὴ ἦτο μεγάλη. Πολλοὶ ὑπέφεραν ἀπὸ ναυτίαν. Ὁ Γάλλος σοφὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἦλθε πλέον ἢ τελευταία ὥρα του. Ἐξαφνα ὁμως ὁ καλόγηρος πιλότος ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἔδωσε μίαν διαταγὴν εἰς τὸν συνάδελφόν του, ὁ ὁποῖος ἐκρατοῦσε τὸ πηδάλιον, ἔκαμεν ἓνα θαρραλέον ἐλιγμὸν καὶ ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὠδήγησε τὸ πλοιάριόν του μὲ ἀσφάλειαν εἰς τὸν λιμένα.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ Ι. ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ἈΓ. ΟΡΟΥΣ

Εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος εὔρον ἐν τμήμα τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ὅπερ μὲ ἐπανάφερον εἰς χρόνους παρελθόντος μεγαλείου. Ἐν αὐτῷ διακρίνει τις τὴν μεσουρανήσασαν ἄλλοτε λάμπιν, ἧς αἱ τελευταῖαι ἀναλαμπαὶ ἐφώτισαν τὸν κόσμον. Ἡ λάμπις αὐτὴ ἄς περιφρουρηθῆ ἀκοίμητος ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ τῆς πίστεως, αὐτὸ θέλει ὁ Θεὸς καὶ ἡ πατρις ἐπιτάττει.

Καρναὶ 27 Μαρτίου 1889

Θ. Βελλιανίτης

Συντάκτης τῆς «Ἀκροπόλεως»

Σημ. Α. Π. Τῷ 1896 ὁ Θ. Β. ἐξελέγη Βουλευτὴς Κερκυρας, τῷ δὲ 1924 διωρίσθη Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

ΓΝΩΜΙΚΑ ΟΣΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ὁ ἀναμιγνύων μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀνωτέρου του καὶ τὸ ἰδικόν του θέλημα εἶναι μοιχὸς καθὼς εἰς τὰς Σοφίας ἀναφέρεται καὶ διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην θλίψεις καὶ πικρίας θὰ ὑποφέρει.

Ὅπως τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνυπάρχουν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, οὕτω καὶ ἡ δικαιολογία μὲ τὴν ταπείνωσιν.

Ἐὰν θέλης νὰ σωθῆς ἀγάπησον τὴν ἀλήθειαν καὶ μηδέποτε ἀποστραφῆς τὸν ἔλεγχον.

Ὅπως οἱ ταξειδεύοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπομένουν ἀγογγύσως τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου, οὕτω καὶ οἱ μισοῦντες τὴν κακίαν πρέπει ν' ἀγαποῦν τὸν ἔλεγχον, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐναντιοῦνται οἱ μὲν εἰς τοὺς ἀνέμους οἱ δὲ εἰς τὰ πάθη.

Ἄββᾶς Μᾶρκος

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΑΧΟΣ

Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις εἶναι ἐνδεδυμένος τὴν पहλίνην ταύτην καὶ μεμολισμένην σάρκα καὶ βιάζεται νὰ κρατῆ μίαν τάξιν ἀμόλυντον καὶ ἀγγελικὴν κατάστασιν.

Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἐργάζεται μόνος τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ εἰς πάντα καιρὸν καὶ τόπον.

Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις βιάζει πάντοτε τὴν ἑαυτοῦ φύσιν καὶ τὴν θέλησιν καὶ ὅλας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ πάθη.

Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις φυλάττει παρθένον καὶ ἀμόλυντον τὸ σῶμα του, τὸ στόμα αὐτοῦ καθαρὸν πάσης ψευδολογίας καὶ ἀργολογίας καὶ τὸν νοῦν του φωτισμένον μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, μελετῶν πάντοτε τὰς θεαρέστους πράξεις.

Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἔχει τὴν ψυχὴν του περίλυπον καὶ ἐνθυμεῖται ἀκαταπαύστως τὸν ἴδιον θάνατον καὶ τὸ φοβερὸν τοῦ Θεοῦ κριτήριον.

Ἄγ. Ἰωάν. τῆς Κλίμακος

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΞΑΡΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ Ι. ΗΜΩΝ ΜΟΝΗΝ

Οί Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς Προύσης κ. Πολύκαρπος, Προϊκονήσου κ. Φιλόθεος, Περγάμου κ. Ἀδαμάντιος, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἱ. Κοινότητος Προηγ. Κωνσταντῖνος Βατοπεδινός καὶ ἱερομ. Εὐθύμιος Κουτλουμουσιανός, ὁ Καθηγούμενος Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ καὶ ἄλλοι ἀδελφοὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Συνεδρίαι. Τὴν 21ην Αὐγούστου συνῆλθεν ἡ Ἱ. Δισειναύ-
βιος Σύναξις Ἀγ. Ὁρους, κληθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος, πρὸς συ-
ζήτησιν ἐπὶ τριῶν θεμάτων τῶν ὁποίων τὸ οὐσιοδέστερον ἢ κάλυψις τοῦ
ἐλλείμματος τοῦ προϋπολογισμοῦ τρεχούσης χρήσεως τῆς Ἱ. Κοινότητος
ἐκ 50.000.000 Δρχ., ὅπερ ἀπεφασίσθη νὰ καλυφθῇ διὰ τῆς αὐξήσεως
εἰς τὸ τριπλοῦν τῶν δοσιμάτων ἀπάντων τῶν ταβηλιακῶν ὀνομάτων καὶ
τὸ ὑπόλοιπον νὰ καλυφθῇ ὑπὸ τῶν Ἱ. ἡμῶν Μονῶν ἐκ τοῦ κονδυλίου
τῶν μετοχιακῶν αὐτῶν μισθωμάτων.

Πατριαρχικὰ Γράμματα. Ἐλήφθησαν ὑπὸ τῆς Ἱ.
Κοινότητος δύο γράμματα τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δι' ὧν,
διὰ μὲν τοῦ ἑνὸς γνωρίζεται αὐτῇ ὅτι ἐνεκρίθη παράκλησις τῶν Ἱ. Μο-
νῶν διὰ τὴν ἐκ μέρους τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐνέργειαν
παρὰ τῇ Κυβερνήσει διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς Ἅγιον Ὅρος εἰδικῶν ἐπι-
στημόνων διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς ταξινομήσεως καὶ ἐξα-
σφαλίσεως τοῦ πολυτίμου θησαυροῦ τῶν Ἱ. Μονῶν ἐκ κειμηλίων, βιβλί-
ων καὶ διαφόρων παλαιῶν χειρογράφων κλπ. καὶ συνιστᾷ ὅπως παρα-
σχεθῶσι εἰς τοὺς ἀποσταλησομένους εἰδικοὺς ἢ προσήκουσα συναντίληψις
καὶ συνεργασία, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ζητεῖ ὀνομαστικούς καταλόγους καὶ
τάς διευθύνσεις τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἀγ. Ὁρους διαμενοντῶν Ἀγιορειτῶν διὰ
τὴν λήψιν ἀποφάσεων πρὸς ἐπαναφορὰν αὐτῶν ἐνταῦθα.

Ἔρanoi. Κατόπιν ἐγγράφου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπο-
λίτου Ζιχνῶν Κου Κυρίλλου, ἐνηργήθη μεταξὺ τῶν 20 Ἱ. Μονῶν τοῦ
Ἀγ. Ὁρους ἔρanos εἰς ξυλείαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἐπισκευὴν τῶν
καταστραφεισῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ αἱ 18 ἐξ αὐτῶν
προσέφερον τὰ ἑξῆς ποσά: Ἱ. Μονὴ Ἀγ. Παύλου ξυλείαν ἀξίας Δρχ.
1.300.000, Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων, Διονυσίου, Σίμωνος Πέτρος
Γρηγορίου ὁμοίως ἀνά 500.000 Δρ. ἀξίας, Καρακάλλου 400.000, Ξενοφῶν
τος καὶ Ῥωσικοῦ ἀνά 350.000, Φιλοθέου 320.000, Χελανδαρίου καὶ
Ζωγράφου ἀνά 200.000, Δοχειαρίου 160.000, Παντοκράτορος 150.000,
Ξηροποτάμου, Σταυρονικήτα καὶ Ἐσφιγμένου ἀνά 50.000 Δρ. αἱ τελευ-
ταῖα εἰς μετρητά.

Ἀφίξεις. Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα ἀφίχθησαν εἰς Ἅ-
γιον Ὅρος πολλοὶ ἐπισκέπται. Ἐξ αὐτῶν τὴν Ἱ. ἡμῶν Μονὴν ἐπεσκέφ-
θησαν οἱ κ. κ. I. Sehooneu, G. Monks, S. Arthos & K. Λάρδας Ἀ-

μερικανοί, Σύνδευ Λόκ, R. Oliver, Cu. Lascelles, An. Pay Ἄγγλοι, N. Plaoutine, A. Alexandre, St. Etienns Γάλλοι, Εὐάγ. Σταματίου ὀρθοπεδικός, Δ. Κυριαζῆς δημοσιογράφος, Ἰ. Σιουρούνης Θεολόγος, Κ. Διαμαντόπουλος, Γ. Γκεϊβέλης, Ν. Βρέττας, Ν. Ἐλευθερίου ἐξ Ἀθηνῶν, Ζ. Ζαχόπουλος, Β. Συσκόπουλος, Μ. Λουκίδης, Β. Βρέττας, Σ. Τουρούτογλου, Ἄρ. Συμεωνίδης, Θ. Τοκατλίδης, Θ. Λουκάκης ἐκ Θεσσαλονίκης, Π. Γιαννάτος, Κ. Κονταράκης ἐκ Κεφαλληνίας, Χ. Μιχαλόπουλος Διτῆς Νομαρχίας Σερρών, Ἄ. Αὐθωνίδης ἐκ Βερροίας, Ἡ. Λεβεντόπουλος ἐκ Καλαμῶν, Ζ. Ζαφειρίου ἐκ Σωτήρος Θάσου, Π. Βεργίνης Πρόεδρος Κοινότητος Ἱερισσοῦ, Σ. Καλαποτλῆς ἐκ Γαζόρου Σερρών, Ἀρχιμ. Χ. Μακρῆς Ἰ. Μητροπόλεως Ζιχῶν, ἱερ. Στέργιος Κασσάνδρας, ἱερ. Ἰουστ. Πολυβάς, ὑπομ. Ἡ. Θεοφιλόπουλος Διτῆς Χωρῆς Ἀγ. Ὄρους, Ἀνθρῆχος Κοντούρης Διτῆς Τμ. Ἀλλοδαπῶν, Σ. Κερκύρας Τελῶνης Δάφνης, Χρ. Θεοδωρίδης Ναυτ. Πράκτωρ, Ἀθ. Σαμαράς, Ν. Κοτσάνης, Θ. Εὐθυμίου, Βασ. Ἀργυρόπουλος καὶ Θ. Σιδέρης ἔμποροι

Τὸν ἰ. ἡμῶν τόπον ἐπεσκέφθη καὶ ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἀξώμης Κοσ Νικόλαος προερχόμενος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. κ. Ν. Πανταζοπούλου, οἵτινες τὴν 16ην Αὐγούστου ἐπεσκέφθησαν καὶ τὴν Ἰ. ἡμῶν Μονήν. Ὁ ἱεράρχης οὗτος δὲν εἶναι ἐν Ἑλλάδι εὐρέως γνωστός, λόγῳ τῆς ἀποστάσεως τῆς χώρας εἰς τὴν ὁποίαν κινεῖται, ἀλλ' ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ἐξαιρετικῆς φυσιογνωμίας, σημειοῦμεν ὀλίγα τινά, καίτοι γνωρίζομεν ὅτι θὰ προσκρούσωμεν εἰς τὴν μετριοφροσύνην αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς πληροφορίας μας, ἔλκων τὴν καταγωγὴν ἐκ Συρίας καὶ σπουδάσας ἐν Βηρυτῷ καὶ Χάλκῃ, ἦτο διάσημος ὡς λαϊκὸς ἐν Δαμασκῷ τιμώμενος τὰ μέγιστα ὑπὸ τῶν ἀραβοφώνων ὀρθοδόξων τῆς Συρίας, τοῦ Λιβάνου καὶ τῆς Παλαιστίνης. Γνωστός καὶ συμπαθέστατος εἰς τὸν Μελέτιον Ἀλεξανδρείας, ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἀραβοφώνων Χριστιανῶν τῆς Αἰγύπτου. Ἀπὸ τινων ἐτῶν ποιμαίνει τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Ἀβησσυνίᾳ Ἑλληνας ὡς Μητροπολίτης Ἀξώμης. Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κατώρθωσε τὸ ἀκατόρθωτον. Ἕλληνες καὶ Σύριοι ὅπουδῆποτε ἐν Ἀφρικῇ εὕρισκόμενοι πολλάκις ἀντιφέρονται λόγῳ τῆς γλωσσικῆς διαφορᾶς, διεκδικοῦντες ἀμφοτέροι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ δικαίωμα ἐπὶ ἐκκλησιαστικῷ-ἐδάφους, ἀλλ' ὁ Ἀξιώμης ἰστάμενος εἰς τὸ μέσον εἰρηνεῦει εὐαγγελικῶς πάραυτα τοὺς διεστῶτας. Οἱ Σύριοι τὸν ἀγαποῦν ὡς ἰδικόν τους μετ' ἀφοσιώσεως καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν λατρεύουν μετὰ πάθους. Εἶναι λιτός, ἀπεριττός, πτωχός, ἀλλὰ τὰ βαλάντια τῶν Χριστιανῶν του εἶναι δι' αὐτὸν ὅλα ἀνοικτά. Ἐκτίσε Μητροπόλιν, οἰκοτροφεῖον διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ πρωτοστατεῖ εἰς πᾶσαν ἔκφρασιν τῆς ζωῆς τοῦ ποιμνίου του. Πεντάγλωστος, προσεινεστάτος, ἔχων κατακτήσει τὰς συμπαθείας τοῦ Αὐτοκράτορος, τῆς Αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως, ὅλου τοῦ Αἰθιοπικοῦ λαοῦ Ἡ Ἐκκλησία τῆς Αἰθιοπίας τὸν περιβάλλει μὲ ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην. Ὁ Μητροπο-

λίτης Ἀξώμης εισηγήθη τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἀποσπασθείσης ἐκ Καΐρου καὶ τελοῦσης ἤδη μακρὰν τῆς ἐπιρροῆς τῶν Κοπτῶν.

Ἡ ἰδρυσις Πανεπιστημίου ἐν Ἀδδίς Ἀμπέμπα μὲ Ἑλληνας κατὰ τὸ πλεῖστον καθηγητὰς καὶ προαγωγή εἰς Πρεσβείαν, τοῦ ἐν Ἀθήναις Γενικοῦ Προξενείου τῆς Ἀβησσυνίας, εἰς τὸν Ἀξώμης κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται. Σοῦ παραδίδομεν τὰ παιδιά μας, τοῦ λέγουν ὅλοι, νὰ τὰ μορφώσης Ἑλληνιστὶ διὰ νὰ φέρουν εἰς τὴν Πατρίδα μας τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἐξ νέουσι Αἰθίοπας ἐνέγραψε πρὸ διετίας εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν τῆς Κορίνθου καὶ εἰς ἕξ αὐτῶν ἔδωσε διάλεξιν Ἑλληνιστὶ μόλις πρὸ διμήνου. Ἐξ ἑτέρουσι νέουσι τελευταίως ἐνέγραψεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καὶ θὰ συνεχίσῃ, λέγει, ἀποστέλλων εἰς ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς Σχολὰς τροφίμους Αἰθίοπας.

Ὡς εἶπομεν ὁ Ἀξώμης δὲν εἶναι Ἕλληνας εἶναι ξένος. Καὶ ἐνῶ θὰ ἠδύνατο ἂν ἤθελε νὰ ἦτο ἕνας φοβερὸς ἐπίβουλος τῶν δύο Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων ὡς ἀραβόφωνος, ὅπως ὑπῆρξαν ἄλλοι τοιοῦτοι κληρικοὶ ἐκπορθηταὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, αὐτὸς τουναντίον καυχᾶται ὡς ὑπερέλλην καὶ πράττει ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἕλληνας Ἱεράρχας. Ποῖος θὰ ἐσκέπτετο ἐκ τῶν ἡμετέρων νὰ εισηγηθῇ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Χαϊλὲ Σελασιὲ νὰ τιμήσῃ καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος μὲ ἀποστολὴν Αἰθίοπος Ἀρχιερέως κομίζοντος εἰς ἔνδειξιν φιλικῶν αἰσθημάτων μεγαλοπρεπῆ σταυρὸν πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα; Ἡ ποῖος ἄλλος θὰ ἤρπαζε τὴν εὐκαιρίαν ἐπὶ τῇ χειραφετήσῃ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας νὰ συστήσῃ εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν τὴν δωρεάν ἕξ ἐγκολπίων διὰ τοὺς νεοχειροτονηθέντας Ἀβησσυνούσις Ἐπισκόπους;

Διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ψυχικῆς εὐγενείας του ἀρκεῖ μόνον ἐν ν' ἀναφέρωμεν. Ὄταν τὸν ἐρωτοῦν διατί δὲν φέρει τὴν εἰθισμένην Ἀρχιερατικὴν ῥάβδον σὰς ἀπαντὰ «διὰ νὰ δύναμαι νὰ ἐναγκαλίζομαι μὲ τὰς δύο χεῖρας τοὺς ἐχθρούς μου πού δὲν ἔχω κανένα καὶ τοὺς φίλους μου πού εἶναι ὅλος ὁ κόσμος».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Γνωστοποιούμεν πρὸς ὅλους τοὺς ζητήσαντας τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ καὶ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἑλλείψει χώρου, ὅτι ἐνεγράψαμεν αὐτοὺς διὰ τὴν τακτικὴν ἀποστολὴν του.

— Ἐλάβομεν τὰς ἐξῆς δωρεὰς παρὰ τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀναφερομένων ἀναγνωστῶν μας, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐκφράζομεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς ἱεραῆς ἡμῶν Μονῆς διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἡμετέρας ταύτης προσπαθείας:

Ἰ. Κοινοβιακὴ Μονὴ Σίμ. Πέτρας καὶ Ἀρχιμ. Ἀρχάδιος Φιλιόγλου π. Λαυριώτης ἐξ Ἀθηνῶν ἀνὰ 100.000 Δρ., Μον. Ἀνδρέας Ἀβραμαίων Ἰ. Νέας Σκήτης 70.000 καὶ οἱ κ. κ. Β. Συσκόπουλος καὶ Υἱὸς καὶ Θ. Οἰκονόμου Θεσσαλονίκης ἀνὰ 50.000, ἀνώνυμος μον. Λαυριώτης 30.000, Ὁρησκευτικο-Ἐθνικὸς Σύλλογος Ἀναγέννησις Σερρῶν καὶ μον. Χρυσόστομος βιβλιοδέτης Σκ. Ξενοφῶντος ἀνὰ 25.000, Ἀθ. Βασιλείου ζωγράφος Ἀθηνῶν, Ζ. Χατζηζωάννου Θεσπικῆς καὶ ἀνώνυμος Προηγ. Λαυριώτης ἀνὰ 20.000, Γ. Π. Γιαννακόπουλος Ἀθηνῶν (δευτ. δωρ.), μον. Σάββας Φιλοθεΐτης καὶ Κ. Λάρδας Ἀθηνῶν ἀνὰ 10.000.

— Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐν Κλέβελαντ—Ὁχάϊο Ἀρχιμ. κ. Χρυσόγονος Λαυριώτης δολ. 10.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ :

Εἰς τὴν ὑποσημείωσιν ^{**} σελίδος 214 προηγουμένου τεύχους ἀντὶ Γρηγοριανοῦ νὰ τεθῆ Ἰουλιανοῦ.

